

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 27.02.1975, sp. zn. 3 To 26/74, ECLI:CZ:NS:1975:3.TO.26.1974.1

Číslo: 2/1976

Právní věta: Ako škoda na majetku v socialistickom vlastníctve v zmysle § 127 odst. 3 Tr. zák. sa hodnotí aj neoprávnený prevod majetku v socialistickom vlastníctve zo správy jednej socialistickej organizácie do správy inej socialistickej organizácie bez poskytnutia protihodnoty majetok pritom nemusí vôbec opustiť sféru socialistického vlastníctva a prejsť do osobného alebo súkromného vlastníctva.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 27.02.1975

Spisová značka: 3 To 26/74

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, Porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky, Škoda na majetku v socialistickém vlastnictví

Předpisy: 140/1961 Sb. § 35 odst. 1

§ 103

§ 105 odst. 1

§ 127 odst. 1

§ 127 odst. 3

§ 145 141/1961 Sb. § 254 odst. 1

§ 17

§ 228 odst. 1 109/1964 Sb. § 8 odst. 2

§ 28

§ 39a odst. 3

§ 49

§ 56

§ 64 odst. 2

§ 66

§ 68

§ 93 odst. 3

§ 94

§ 95

§ 99 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

I.

K odvolání obžalovaného Z. R. Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek krajského soudu v Plzni ze dne 30. října 1974 sp. zn. 1 T 23/72 mimo jiné ve výroku o vině obžalovaného trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. a uznal obžalovaného Z. R. vinným trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1, 3 tr. zák.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem krajského soudu v Plzni ze dne 30. 10. 1974 sp. zn. 1 T 23/72 byl obžalovaný Z. R. vedle trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 127 odst. 1 tr. zák., jehož se podle výroku napadeného rozsudku dopustil tím, že jako stavbyvedoucí Svépomocného stavebního bytového družstva č. 5 Karlovy Vary – Drahovice (dále jen bytové družstvo) na stavbě domu čp. 48 v Lidické ulici a jako hlavní stavbyvedoucí nár. podniku Pozemní stavby Karlovy Vary, územní závod Sokolov, na výstavbě Chodova:

a/ v dubnu 1970 v Karlových Varech dal hodnotu protiproudového ohřívače ve výši 13 800 Kčs, zabudovaného závodem Stavomontáže nár. podnik Pozemní stavby Karlovy Vary v družstevním domě čp. 48 v Lidické ulici, fakturovat jako náklady agregátu na stavbě horkovodu Chodov – Vřesová, čímž zajistil bytovému družstvu neoprávněné výhody ke škodě Pozemních staveb Karlovy Vary.

b/ v září 1970 v Karlových Varech dal hodnotu dvou skříní zn. Delta ve výši 112 998 Kčs včetně montáže, dodaných závodem Stavomontáže nár. podniku Pozemní stavby Karlovy Vary na stavbu domu Lidická čp. 48, fakturovat částkou 82 345 Kčs k tíži nár. podniku Chodos v Chodově a ve zbytku k tíži nákladů stavby zdravotnického střediska Chodov, přičemž tato nebyla Pozemními stavbami Karlovy Vary investorovi fakturována a tak zajistil uvedenému bytovému družstvu neoprávněné výhody ke škodě Pozemních staveb Karlovy Vary a nár. podniku Chodos,

c/ v červnu 1971 v Chodově nechal proplatit Krajskou investorskou organizací Plzeň – středisko Sokolov II částku 133 041 korun na konto bytového družstva za provedené demoliční práce tří objektů, které podle smlouvy mělo provést toto družstvo a ve skutečnosti byly převážně provedeny Pozemními stavbami Karlovy Vary, čímž uvedenému družstvu zajistil neoprávněný zisk ve výši 120 321 Kčs ke škodě Pozemních staveb Karlovy Vary.

Za tyto trestné činy byl obžalovaný odsouzen podle § 132 odst. 4 tr. zák. s použitím § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na osm let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny a podle § 49 tr. zák. mu byl jako další trest uložen trest zákazu činnosti stavbyvedoucího a na místech s hmotnou odpovědností na dobu čtyř let. Podle § 228 odst. 1 tr. zák. byl obžalovaný uznán povinným nahradit poškozeným škodu, a to nár. podniku Chodos v Chodově v částce 82 345 Kčs a nár. podniku Pozemní stavby Karlovy Vary v částce 66 055 Kčs s tím, že se zbytkem uplatněného nároku se tato poškozená organizace podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podali v zákonné lhůtě odvolání krajský prokurátor v Plzni a obžalovaný Z. R.

Krajský prokurátor v Plzni podáním došlým krajskému soudu v Plzni dne 21. ledna 1975 vzal své

odvolání zpět. Toto zpětvzetí odvolání bylo vzato na vědomí předsedou senátu Nejvyššího soudu ČSR samostatným usnesením.

Nejvyšší soud ČSR jako soud odvolací přezkoumal v rámci ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž obžalovaný mohl podat odvolání, i správnost postupu řízení, které tomuto rozsudku předcházelo a dospěl k těmto závěrům:

V řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, nebyly zjištěny žádné závady, zejména v něm nedošlo k porušení takového ustanovení trestního řádu, jímž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby.

Pokud se týká skutků uvedených pod bodem I. písm. a), b), c) napadeného rozsudku soud prvního stupně na podkladě úplně provedeného dokazování správně zjistil skutečný stav věci, z něhož při svém rozhodování o vině vycházel. Proto odvolací soud v tomto směru odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku, k němuž dodává, že zjištění týkající se těchto dílčích skutků jsou v souladu se závěry odvolacího soudu uvedenými již v jeho předcházejících usneseních ze dne 15. 2. 1973 sp. zn. 3 To 3/73 a ze dne 21. 3. 1974 sp. zn., 3 To 35/73.

Po právní stránce soud prvního stupně rovněž v souhlasu se závěry uvedenými v předcházejícím usnesení odvolacího soudu ze dne 21. 3. 1974 sp. zn. 3 To 35/73 správně posoudil dílčí skutky uvedené pod bodem 1. písm. a), b), c) napadeného rozsudku jako jeden pokračující trestný čin porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. Citovaným usnesením odvolacího soudu bylo soudu prvního stupně uloženo, aby vzhledem k tomu, že organizacím, na jejichž úkor obžalovaný opatřil bytovému družstvu neoprávněné výhody, byla způsobena škoda několikanásobně převyšující částku 20 000 Kčs, uvažoval skutek obžalovaného i z hlediska vyšší trestní sazby podle § 127 odst. 2 tr. zák. soud prvního stupně neuznal tuto přísnější kvalifikaci a svůj závěr v tomto směru odůvodnil tím, že v souzeném případě nedošlo k úniku majetku, který je v socialistickém vlastnictví, mimo rámec tohoto majetku jako celku, nýbrž šlo jen o jeho přesun z jedné socialistické organizace do druhé, a proto majetek v socialistickém vlastnictví jako takový nebyl zkrácen. S tímto názorem nelze souhlasit.

Porušení povinnosti obžalovaného jako odpovědného hospodářského pracovníka ve smyslu § 127 odst. 1 tr. zák. spočívalo jednak v tom, že hodnotu věcí, a to protiproudového ohříváče ve výši 13 800 Kčs a dvou skříní zn. Delta ve výši 112 998 Kčs, které byly dodány na stavbu domu bytového družstva a které mělo zaplatit toto družstvo, nechal fakturovat dílem k tíži nár. podniku Pozemní stavby Karlovy Vary a dílem k tíži nár. podniku Chodos v Chodově, a jednak v tom, že neoprávněně vytvořil ve prospěch bytového družstva finanční fond tím, že nechal tomuto družstvu z konta Krajské investorské organizace Plzeň – středisko Sokolov II proplatit částku 133 041 Kčs za demoliční práce, které družstvo neprovedlo. Tímto jednáním obžalovaného bylo bytové družstvo z prostředků uvedených organizací neoprávněně zvýhodněno, neboť jednak ze svých prostředků nezaplatilo částku 126 798 Kčs za věci dodané na stavbu družstevního domu a jednak neoprávněně získalo do svých finančních prostředků částku 120 321 Kčs.

Při řešení otázky, zda zjištěným jednáním obžalovaného byla na majetku v socialistickém vlastnictví, na jehož úkor bylo bytové družstvo neoprávněně zvýhodněno, způsobena škoda či nikoliv, je třeba vycházet z ustanovení § 17 hosp. zák., podle něhož socialistické organizace vystupují v hospodářských vztazích svým jménem a nesou také majetkovou odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících. V tomto ustanovení je vyslovena zásada samostatné majetkové odpovědnosti jako nedílná součást právního postavení socialistických organizací v hospodářských vztazích. Tato zásada platí pro všechny socialistické organizace – a je konkrétně vyjádřena i v dalších ustanoveních hospodářského zákoníku, zejména v § 47 v souvislosti s úpravou postavení státních hospodářských organizací, dále v § 93 odst. 3 v souvislosti s postavením družstevních organizací a v § 103 v

souvislosti se samostatnou majetkovou odpovědností společenských organizací. Na zásadě samostatné majetkové odpovědnosti ve vztahu k státním hospodářským organizacím spočívá i ustanovení § 56 hosp. zák., podle něhož tyto organizace odpovídají za řádné využívání, zachování a účelné rozmnožování základních a oběžných prostředků, jimiž jsou vybaveny, a hospodáři tak, že zásadně uhrazují své výdaje z zdrojů, které vytvoří.

Ze zásady samostatné majetkové odpovědnosti vychází i právní úprava hospodaření s majetkem, který je v socialistickém vlastnictví. Tak podle ustanovení § 64 odst. 2 hosp. zák. jsou jednotlivé části národního majetku (věci ve státním socialistickém vlastnictví) zásadně ve správě státní organizace, která je podle § 66 odst. 2 hosp. zák. povinna vést tento národní majetek v evidenci, udržovat jej v řádném stavu, chránit jej a dbát zejména, aby se předešlo jeho poškození, ztrátě, zneužití a rozkrádání. Družstevní majetek je ve vlastnictví jednotlivých lidových družstev a družstevní organizace s ním může nakládat jen k plnění svých úkolů nebo vyžaduje-li to důležitý společenský zájem (§ 95, § 96 hosp. zák.). Také společenské organizace podle § 99 odst. 1 hosp. zák. hospodaří s vlastním majetkem, popřípadě s národním majetkem odevzdaným jim státem do užívání, a jsou povinny tento majetek využívat co nejhospodárněji a všemožně ho chránit (§ 105 odst. 1 hosp. zák.).

Na zásadu samostatné majetkové odpovědnosti navazuje i právní úprava způsobu hospodaření s prostředky, jimiž jsou socialistické organizace vybaveny. V tomto směru je činnost státních hospodářských organizací upravena ustanovením § 28 hosp. zák., podle něhož tyto organizace hospodaří podle zásad podnikového chozrasčotu. Z ustanovení § 93 hosp. zák. vyplývá, že i hospodářská činnost družstevních organizací je vytvořena na principech podnikového chozrasčotu. Základní znaky, jimiž je chozrasčotní způsob hospodaření charakterizován, spočívají v tom, že organizace je vybavena materiálními a finančními prostředky, které samostatně spravuje, má vlastní hospodářské a finanční plány, vstupuje do závazkových vztahů s jinými socialistickými organizacemi, je samostatnou účetní jednotkou a má vlastní bankovní účet.

Z rozboru uvedených právních předpisů plyne, že socialistické organizace mají při uskutečňování své hospodářské činnosti zcela samostatné postavení, samostatně spravují národní majetek, který jim byl svěřen, popřípadě majetek, který mají ve vlastnictví, odpovídají za tento majetek a nesou i výlučnou majetkovou odpovědnost vyplývající z hospodářských vztahů. V důsledku toho každá dispozice s majetkem v socialistickém vlastnictví, s nímž určitá socialistická organizace hospodaří, se přímo dotýká hospodářské činnosti této organizace. Vzhledem k zásadě samostatné majetkové odpovědnosti socialistické organizace je nerozhodné, zda protiprávním jednáním došlo k přesunu majetku ze sféry socialistického vlastnictví do vlastnictví občanů nebo k nedovolenému přesunu majetkových hodnot mezi socialistickými organizacemi.

V souzeném případě získalo bytové družstvo trestným činem obžalovaného neoprávněně částku 259 839 Kčs na úkor majetku již výše uvedených socialistických organizací. Tato částka také představuje škodu, kterou tyto organizace na majetku v socialistickém vlastnictví, který měly ve své dispozici, utrpěly. Jde o částku, která mnohonásobně převyšuje částku 20 000 korun považovanou současnou judikaturou za značnou škodu. Tato okolnost vzhledem k tomu, že trestným činem obžalovaného došlo k značnému obohacení družstevní organizace na úkor státního socialistického vlastnictví, které je vlastnictvím všeho lidu, a dále i s ohledem na osobu obžalovaného, který se ke škodě majetku v socialistickém vlastnictví dopustil další závažné trestné činnosti motivované kořistnictvím, je tak závažná, že je jí podstatně zvyšován stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Jsou tedy u obžalovaného splněny formální i materiální předpoklady pro použití vyšší trestní sazby uvedené v § 127 odst. 3 tr. zák., když trestným činem porušování povinnosti při nakládání s finančními a hmotnými prostředky podle § 127 odst. 1 tr. zák. způsobil značnou škodu.

Pokud tedy soud prvního stupně měl za to, že na majetku v socialistickém vlastnictví, který byl ve správě státních hospodářských organizací, na jejichž úkor získalo bytové družstvo neoprávněně

částku 259 839 Kčs, nebyla způsobena škoda, vycházel z nesprávného názoru na právní povahu majetku v socialistickém vlastnictví, pokud je v správě nebo ve vlastnictví určité socialistické organizace.